

Umówmy się na państwo

Scenariusz lekcji filozofii dla uczniów szkół podstawowych

Cele:

- Uczniowie rozumieją przyczyny organizowania się społeczności w państwa.
- Uczniowie wiedzą, że państwo jest rodzajem umowy społecznej.
- Uczniowie dostrzegają plusy i minusy istnienia państwowości.

Metody i formy pracy:

- Czytanie fragmentu tekstu
- Dyskusja
- Eksperyment myślowy

Przebieg lekcji

1. Pytania na rozgrzewkę

- W jakim państwie chcielibyście żyć i dlaczego?
- Czy gdyby takie warunki przenieść do Polski, to wtedy byłaby lepszym państwem?
- Co ludzie zazwyczaj lubią, a czego nie lubią w swoim państwie?

2. Prezentacja tekstu

Wyglądniący wilk szukał pożywienia w lesie, gdy napotkał dużego i silnego psa. Zwierzę wyglądało na zadowolone i zadbane. Wilk podszedł bliżej i zaczął się przymilać do psa, prawiąc mu komplementy, jak pięknie wygląda. Pies na to odparł:

„Też możesz tak wyglądać, zamiast umierać z głodu w lesie. Dołącz do mnie, zaprowadzę cię do ludzi. Będziesz im służył, a oni cię nakarmią i zadbają o ciebie”. Wilk się ucieszył, bo bardzo mu już burczało w brzuchu. Podążył za psem, gdy nagle spostrzegł wytartą sierść na jego karku.

„Skąd to się wzięło?” – zaniepokoił się wilk.

„A to nic takiego. To tylko ślad po obroży, która służy do tego, by mnie przywiązywać” – odpowiedział pies.

„Jak to, to nie biegasz wolno zawsze, kiedy chcesz?”

„Nie zawsze, ale jakie to ma znaczenie?” – odparł pies.

„Dla mnie pełna swoboda jest ważniejsza niż pełny brzuch”. To mówiąc, wilk czmychnął do lasu.

M. Piquemal, *Wilk i pies*, [w:] tenże, *Bajki filozoficzne*, Warszawa 2004, s. 30 (wersja skrócona).

Pytania do tekstu

- Czy warto podporządkować się władzy za cenę zaspokojenia potrzeb?
- Czy władza państwowa ogranicza, czy pomaga ludziom?
- Czy jest możliwe, by mieć tylko przywileje i prawa bez obowiązków i wyrzeczeń?
- Dlaczego ludzkość organizuje się w państwo?

3. Prezentacja cytatu

Gdy ludzie żyją, nie mając nad sobą mocy, która by ich wszystkich trzymała w strachu, to znajdują się w stanie, który zwie się wojną – i to w stanie takiej wojny, jak gdyby każdy był w wojnie z każdym innym.

Thomas Hobbes

Pytania do cytatu

- Czy bez organizacji państwowej „człowiek będzie człowiekowi wilkiem”?
- Czy ludzkość potrzebuje władzy nad sobą, by panował pokój i porządek?
- Jak ma się ten cytat do sytuacji, gdy państwo zmusza swoich obywateli do przemocy i wojny?
- Jak by wyglądał świat, gdyby przestały istnieć państwa?
- Kto powinien rządzić państwem?
- Czy zawsze ktoś musi rządzić?
- Czy ludzkość utrzymałaby porządek i bezpieczeństwo bez rządu, wojska i policji?
- Co ma wspólnego sprawiedliwość z państwem?
- Czy państwo to coś naturalnego dla człowieka czy sztucznego?

4. Eksperyment myślowy – państwo, w którym chce się żyć

Jest rok 2090. Po czasach straszliwych i zaciętych walk świat, jaki znamy, już nie istnieje. Nie ma już dawnych granic, bo ludzkość, która przetrwała, zjednoczyła się, by stworzyć lepszy porządek. Społeczeństwo światowe, które powstało, nie chce tworzyć znów państw

na starych zasadach. Chcą gwarancji pokoju, dobrobytu i szczęścia mieszkańców. Wymyśl, co należałoby zmienić w nowym układzie:

- Czy nowe państwo powinno mieć dotychczasowe granice?
- Czy każdy może być obywatelem?
- Co powinno być, a czego nie w nowym rodzaju państwa?

